

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 43

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Nord-Rana

Emne: Til legedom og vern mot sykdom

Bygdelag: Alteren kreds

Oppskr. av: Anders Forsmo,

Gard:

(adresse): Granmo, Båsmo.

G.nr.

Br.nr.

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Etter flere gamle kvinner og menn, 70-80 år.
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- Sp. 1. Gamle folk kan huske at der har vært brukt ringer på fingrene mot gikt.
- Sp. 2. Glatte messingringer. Disse ringer var glatte som vanlige gullringer.
- Sp. 3. Ingen av de eldre jeg har snakket med kan gi opplysning om hvordan en fik kjendskap til slike ringer, og de har såvidt en kan sjønne vært lite brukt. En av mine kilder en 72 år gammel mann forteller at han i sin ungdom forarbeidet slike ringer av messing, tildels i-blandet noe kopper, de ble da når de var fint pusset av utseende nesten som gullringer. Disse ringene ble imidlertid nytted bare til stas, og uten noen som helst tanke om å beskytte mot sykdom. Han solgete disse ringene for en pris av kr. 0,10 pr. stk.
- Sp. 4. til og med 9. Elektriske ringer, armbånd eller andre hengesmykker til beskyttelse mot sykdom er det ikke noen av mine kilder som kjenner noe til. Hvis slike ting noen gang har vært brukt må det således være langt tilbake i tiden.
- Sp. 10. En kjenner til og det har vært brukt like til de siste år av de vanlige elektriske belter som visse firmaer har solgt enten gjennom anonser eller ved omreisende agenter.
- Sp. 11. En kalte slike belter for "giktbelter" eller "elektriske-belter".
- Sp. 12. Personlig har jeg ikke set slike giktbelter men jeg har hørt fortalt at etter en tids bruk skulle de innvendige deler av beltet taes ut og legges i edik til ny opplading. Beltet ble spent runt livet under de andre kleder og båret der.
- Sp. 13. Det kjennes ikke til at folk har lagt smykker eller andre slags ting eller ringer i edik.
- Sp. 14. Det skal ha forkommet, men kun yderst skjelden at menn har båret ørenringer. Jeg vet om bare et eneste tilfelle hvor en mann bar ørenringer for 20-25 år siden.
- Sp. 15. De ørenringer som har vært kjendt her alltid vært små runde ringer tildels med en vedhengende kugle eller dobbel og ble da kalt for "øredobbel" Ringene med vedheng var vistnok for det meste gull.

21

Det forekom vistnok også at de var laget av sølv. En av mine kilder forteller at hun mener hullene i ørene ble brendt med en glødende nål, andre igjen mener at hullene ble stukket eller stemplet med en skarp gjenstand.

Sp. 16. I alle de tilfeller en kjenner til ble der båret ring i begge ører.

Sp.17-19. Det er ikke kjent at ørenringer har vært tillagt besjyttende evne mot noen slags sykdom eller på annen måte var til fordel for den som bar slike enten det nå var kvinne eller mann. Øreringene har såvit en vet og så langt tilbake noen kan huske eller har hørt om udelukkende vært anvendt til pryde. Ørenringer har vært en motesak og har hatt opp og nedgående perioder etter som moten har skiftet. Ørenringer er her nå nettopp kommet på mote igjen.